

К 78/Д 96

120000868287

РУСЕНСКА НАРОДНА
ОПЕРА

48
296

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА

НОСИТЕЛ НА ОРДЕН „ЧЕРВЕНО ЗНАМЕ НА ТРУДА“

БАЛ С МАСКИ

ОПЕРА ОТ

ДЖУЗЕПЕ ВЕРДИ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868287

1977 — 1978

447950

1855 - 1856

ЗАЛА В КРАЛСКИЯ ДВОРЕЦ В СТОКХОЛМ. Утро. Депутати, придворни, народ и офицери очакват краля (Густав III — Ричард Уоруик). Между тях са и графовете Хорн и Рибблинг (Том и Самуел), които засегнати във феодалните си привилегии от реформите на Густав (Ричард), подготвят заговор срещу него. Влиза Густав (Ричард), радушно приветствуван от всички и пристъпва към уреждането на някои държавни въпроси, частни прошения и др. Междувременно Оскар, пажът-любимец на двореца, му поднася за одобрение списъка на поканените гости за предстоящия дворцов бал с маски. В него кралят (Ричард Уоруик) съзира и името на Амелия, жената на своя най-предан приятел граф Анкарстрьом (Ренато), към която от известно време изпитва дълбоки чувства и за миг се отдава на мисълта за нея. В този момент се появява самият граф, който поверително му долага, че е по следите на един заговор, насочен срещу живота му. Великодушен и смел, обичан от своя народ, кралят не допуска, че някой би посегнал на него и безгрижно отбива подозренията на графа. Разговорът се прекъсва от върховния съдия на кралството: той поднася за подпис изготвената от него заповед за прогонването извън пределите на страната на врачката Арведсон (Улрика). За нея се застъпва пажът и Ричард, заинтригуван от неговите думи, не само отменя заповедта срещу Улрика, но предлага всички преоблечени да я посетят и се повеселят с нейните предсказания.

В ОБИТАЛИЩЕТО НА ВРАЧКАТА. Любопитен свят се тълпи около загадъчната ясновидка, която с тайствени заклинания призовава духовете на преизподнята. Ричард се появява преоблечен като рибар и очаква своя ред. Пред Улрика е морякът Силвано, комуто тя предсказва служебно повишение и богатство. За да създаде настроение, Ричард незабелязано пъхва в джоба на младежа заповед за повишение и пари. Вред всеобщо оживление, предизвикано от бързото събд-

ване на предсказанието, се появява непозната дама, която жее да говори с врачката насаме. Всички излизат с изключение на Ричард, който познал любимата жена, се скрива и не забелязан подслушва нейния разговор: Амелия търси средство срещу породилото се в нея любовно чувство към Ричард. Тя обича своя мъж и желае да запази семейството си. Улрика ѝ казва, че за целта трябва сама в среднощен час да намери една чудотворна билка, вирееща в далечна пустинна местност — изоставено в стари времена гробище. Узнал, че Амелия го люби, Ричард е щастлив и решава да я последва тайно на страшното място. След нейното излизане пристигат преоблечени поканените от Ричард при врачката придворни. Между тях са и заговорниците Том и Самуел. Пред Улрика застава Ричард: тя му предсказва близка смърт от приятелска ръка. Млад и самонадеян, той ѝ отвърща с безобидна насмешка. Запитвайки я за своя убиец, ясновидката отговаря, че той е първият, който след предсказанието ще го поздрави с ръкуване. Ричард веднага шеговито протяга ръка към новодошлите придворни, но всички смутено се отдръпват. В този момент влиза Ренато и нищо не подозираш, сърдечно приветствува приятеля си с ръкуване. Общото недоумение бива изместено от нахлулия отвън народ, който познал в преоблечения рибар своя крал, му засвидетелствува предаността си. Чувствайки се закрилен от любовта на своите поданици, Ричард напълно забравя мрачните предсказания на врачката.

ПУСТИННО ГРОБИЩЕ ДАЛЕЧ ИЗВЪН ГРАДА. Нош. Появата на Амелия, дошла да търси билката-разковниче за своята любовна мъка. Малко по-късно я застига Ричард. Той я моли да му признае любовта си. Неочаквано из мрака на нощта се появява Ренато. Загрижен за съдбата на приятеля си, той идва да го предупреди, че заговорниците са по следите му и го съветва, докато още не е късно, да избяга оттук, като под рицарска честна дума му обещава да съпроводи вместо него забулената непозната дама до града. Загърнат в мантията на Ренато, Ричард се оттегля. Идват заговорниците. Разочаровани в очакването си да срещнат Ричард тук, те изискват от Ренато да им покаже лицето на дамата, коя-

го придружава. Ренато категорично отказва това и спорът стига до въоръжена схватка. В този момент, за да предотврати кръвопролитие, Амелия разбулва лицето си и се хвърля между размаханите шпаги. В непознатата любима на Ричард, Ренато с ужас открива своята собствена, нежно обичана жена и майка на неговия син. Том и Самуел жлъчно му се присмиват. Овладей гнева си, той решава да отмъсти на Ричард като премине на страната на заговорниците и ги поканва за следващия ден в дома си, след което верен на дадената дума, съпровожда Амелия до града.

РАБОТНАТА СТАЯ НА РЕНАТО. От предан приятел Ренато се превръща в смъртен враг на Ричард. Амелия напразно го уверява в невинността на случая — той е непоколебим: тя трябва да изкупи своето престъпление с кръвта си. Разрешава ѝ се само правото да се прости с невръстното си дете. Но докато Амелия е при сина си, Ренато решава да търси разплата от изкуителя, а не от слабата и безпомощна жена. Той разкрива своите намерения пред отзовалите се на поканата му Том и Самуел и поисква от тях да предоставят нему разправата с Ричард, но те отказват — Ренато все още не се ползува с пълното им доверие. След известни уговорки, случая се решава по съдба. В една ваза се пускат листчета с имената на тримата нови заговорници. Амелия, която след прощаването със сина си се появява пак, бива поканена да тегли жребие; убийството на Ричард се възлага на този, чието име бъде изтеглено първо. Върху бележката, която Амелия изважда, всички прочитат името на нейния мъж. В този момент пажът Оскар донася поканата за маскарадни бал в двореца. Това навежда заговорниците на мисълта да убият краля на самия бал. Доловила техните намерения, Амелия решава да го предупреди чрез Улрика, без обаче да издаде съпруга си.

КАБИНЕТ НА КРАЛЯ. Густав (Ричард) е сам. След сериозната борба със себе си, той е решил да се откаже от любовта си към Амелия и да възстанови спокойствието в ней-

ния живот. Това би се осъществило най-безобидно като изпрати Ренато със семейството му за известно време на висок посланически пост в Англия. Тази нощ на бала той ще съобщи решението си на Амелия и ще обяви назначението на Ренато... Влиза пажът. Той му предава писмо-известие за подготвения на маскарада атентат. Въпреки това, Ричард се впуска в пъстрия кипеж на бала.

ТЪРЖЕСТВЕНА ЗАЛА В ДВОРЕЦА. Поканените на бала гости се забавляват. Ренато се опитва да узнае от Оскар в какъв костюм ще се появи кралят. Пажът отказва да издаде маскарадната тайна на Ричард, но в следствие, под предлог, че трябвало да му съобщи нещо важно, описва облеклото на своя господар. Междувременно, изтерзана от тревога, Амелия успява да разпознае Ричард и още веднъж го предупреждава за опасността, която грози живота му. Той ѝ съобщава решението си да ги изпрати в Англия и се прощава за винаги с нея. В този момент Ренато, открил „сблъзнителя“ на своята жена, забива мечи си в гърдите на Ричард. Настава общ смут, веселието замира... Пред смъртта кралят се заклева в невинността на Амелия и предава като доказателство заповедта за изпращането на Ренато в Англия. Издъхвайки, той прощава всичко на своите врагове и освобождава приятеля си убиец от всякаква отговорност. Дълбоко разкаяние и покруса завладява Ренато. Всички оплакват смъртта на Ричард.

ПРЕЗ ЕСЕНТА НА 1857 г. театърът Сан Карло в Неапол поръчал на Джузепе Верди да напише опера за откриване на карнавалния сезон. Верди — вече международно известния композитор на опери като „Набуко“, „Макбет“, „Риголето“, „Трубадур“, „Травиата“ и др., замисля отначало композирането на опера върху шекспировия „Крал Лир“, или „Рюи Блаз“ (по Виктор Юго). В същото време му попада под ръка драмата на Еужен Скриб (1791 — 1861) — „Густав или един

бал с маски, върху която тема вече имало написани две опери — едната на Даниел Франсоа Емил Обер (1782 — 1871), наречена „Густав или бал с маски“ и играна в 1833 г. с голям успех на парижка сцена, и другата на италианския композитор Северино МеркадANTE, която под названието „Густав III“ се е играла през 1843 в Италия.

Верди намира, че „сюжетът е грандиозен и красив и се заявява за работа. Преди още да бъде напечатано либретото за операта, което неговият приятел и сътрудник Антонио Сомма приготвил за Верди, цензурата връща ръкописа, защото в него се описва убийството на шведския крал Густав III, застрелян през 1792 г. през време на големия бал в Стокхолмската опера. Верди е принуден да промени заглавието на операта си „La vendetta in domino“ („Отмъщението в домино“), да премести мястото и времето на действие и да промени имената на своите герои. Тази преработка бива отново отхвърлена от цензурата, защото по същото време в Неапол е извършен атентат от италианския патриот граф Орсини срещу Наполеон III и бурбонската цензура забранява всякакво про изведение, в което се говори за атентат срещу коронована глава.

За трети път Верди преименува операта си и пренася действието в Италия от XIV век, като от Крал Густав сега става един анонимен италиански граф и цялата сцена с бала била съкратена. Тази редакция Верди предлага на операта в Рим, но тук се намесва папската цензура и отказва произведението. Едва, когато Верди след съдебни процеси за четвърти път преименува операта си в „Бал с маски“ и пренася действието в Америка, от Густав прави английски губернатор в гр. Бостон — граф Ричард Уоруик — едва в този вид театър „Аполо“ в Рим приема операта. Премиерата, под диригентството и режисурата на Верди, се е състояла на 17. II. 1859 г. при грандиозен успех. Верди е трябвало повече от 30 пъти да излиза да благодари пред завесата. Освободителното движение, водено от Гарибалди, е направило от името на Верди („Виторио Емануеле Ре Д' Италия“) знаме на италианското национално освобождение. Две години по-късно Верди е вече депутат на своята околия в новия италиански парламент.

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА

Носител на орден „Червено знаме на труда“

БАЛ С МАСКИ

опера в 3 действия (6 картини)

либрето Антонио Сонма

по драмата на Йожен Скриб „Густав III“

музика ДЖУЗЕПЕ ВЕРДИ

Диригент:

з. а. РОМЕО РАЙЧЕВ

Режисьор:

н. а. ДИМИТЪР УЗУНОВ

Хормайстори:

ТОМИНА СИДОВА

ХРИСТО СТОЕВ

Сценография:

АНА ХАДЖИМИШЕВА

Хореография:

ФЕОДОР БАКАЛОВ

Концертмайстор: АЛЕКСАНДЪР ГАНЕВ

Помощници на режисьора: Людмила Игрибозова и

Мария Киселова

Суфльор: Людмила Сакакушева

Художници-изпълнители: Христо Арнаудов и Петър Антонов

Пианисти-корепетитори: Стоил Цонев и Дарина Кулумджиева

Първо изпълнение на 17. II. 1859 г. в театър „Аполо“, Рим

Премиера на настоящата постановка 3. I. 1970 г.

Паузи след I и II действие

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА И ИЗПЪЛНИТЕЛИ:

(по автора и по азбучен ред на имената)

РИКАРДО,	Иван Димов
(граф Ричард Уоруик)	н. а. Николай Здравков
РЕНАТО, негов секретар	з. а. Анастас Анастасов
	Иван Добрев
	Иван Консулов
	н. а. Кирил Кръстев
АМЕЛИЯ, негова съпруга	Мария Венцеславова
	Стефка Евстатиева
УЛРИКА, врачка	Ана Ангелова
	Пенка Дилова
ОСКАР, паж в дома на Рикардо	Роза Митова
	Цветана Тодорова
СИЛВАНО, моряк	Добрин Маников
	Иван Дяков
САМУИЛ, офицер-заговорник	Неделчо Деянов
ТОМ, офицер-заговорник	Стефан Димитров
СЪДИЯ	Йорго Стефанов
СЛУГА НА АМЕЛИЯ	Йорго Стефанов

Действието се развива в края на XVII в. в Бостън, Северна Америка

С операта „Бал с маски“ започва „късният“ Верди, — след нея той композира „Силата на съдбата“, „Дон Карлос“, „Аида“, „Отело“ и „Фалстаф“ (1893 г.)

В ПОСТАНОВКАТА НА РУСЕНСКАТА НАРОДНА ОПЕРА ние възприемаме последната и окончателна редакция на произведението, — т. н. „американска“ редакция.

Съображенията за това са:

I. Верди 4 пъти е променял мястото и времето на действие, както и имената на героите на тази опера. След премиерата на операта (1859) до своята смърт (1901) той обаче не променя повече нищо в нея, въпреки че вече никакви пречки за това не е имало.

II. Тази редакция отговаря на оригинала, — в нея няма нито една нота и нито един ред текст, който да не отговаря на оригинала.

III. В течение на годините Верди е преработил оперите си „Макбет“, „Дон Карлос“ и „Симоне Бокканегра“, а е преработил и преименувал оперите си „Ломбардци“ в „Иерусалим“ и „Стифелио“ в „Аролдо“, но „Бал с маски“ до смъртта си повече с нищо не е променял.

IV. В тази редакция операта се е играла и се играе в Италия, където се пази най-вярната Вердиева традиция върху това произведение.

Някои театри по света (предимно немските) възприемат т. н. „шведска“ редакция на операта и съответно променят заглавието в „Густав или бал с маски“, и Ренато в „г-н Арведсон“, съзаклятниците — в „граф Дехорн и граф Вартинг“ и пр.

Но независимо от това къде се развива действието в оперите на Верди („Травиата“ в Париж; „Отело“ в Кипър; „Дон Карлос“ в Испания; „Аида“ в Египет; „Фалстаф“ в Англия и пр.), същественото остава музиката на Верди, духът на Верди, стилът на Верди. В нашата постановка ще търсим този Верди — истинският; вечният! Силата на Верди не е в календарната документалност на събитията, а в драматургическата конфликтност, в психологическата характеристика на неговите герои. Вечните проблеми на приятелството и дълга, на честта и морала, на политическото коварство, на трагическата лю

бов и мъжествена доблест — пресъздадени с цялото богатство на Вердиевия мелос и театрална чувствителност, — това са целите на сегашната постановка на сцената на Русенската народна опера.

„ИСТОРИЧЕСКАТА ИСТИНА МОЖЕ ДА БЪДЕ КРАСИВА, НО ОЩЕ ПО-ПРЕКРАСНА МОЖЕ ДА БЪДЕ (ХУДОЖЕСТВЕНО) ИЗМИСЛЕНАТА ИСТИНА“.

(ВЕРДИ)

Нашата постановка си позволява само да запази „италианското четене“ на имената на героите: Рикардо (граф Ричард Уруик) и Ренато (Рене, неговият секретар), за да не промени нищо от Вердиевия нотопис на тези имена.

Постановката третира сюжета колкото като лирична драма от частен характер, толкова и като обобщена политическа драма от към 1700 г. — синурът между един авторитарен век и началото на един либерален век, в края на който прогърмява френската революция от 1789 г. В лицето на граф Ричард търсим еднакво сродство с шведския крал Густав III, който е би прочут литератор, основател на Стокхолмската кралска опера както и идеята за новия демократичен противофеодален държавник.

Сценичното оформление остава вярно на барока от края на XVII в., защото това отговаря на епохата и характера на произведението. „Барок — това е поезия! Барокът е трагичен, масивен и мистичен... Той изисква дълбочина и прозрение!“ (Съмърсет Моам — „Равносметката“).

Декоративната и костюмната картина гонят примерите на късния Рубенс, Ван Дайк, Франц Халз и Рембранд, защото барокът от XVII в. в Англия и нейните колонии стои под силното влияние на холандските майстори.

Операта „Бал с маски“ е поставена за първи път в България на софийска сцена през 1926 г., а на сцената на Русенската народна опера се поставя за първи път.

ОПЕРИТЕ НА ДЖУЗЕПЕ ВЕРДИ

- „Оберто — граф ди Сан Бонифачо“ — (1839)
- „Мнимият Станислав“ или „Крал за един ден“ — (1847)
- * „Навуходоносор“ или „Набуко“ — (1842)
- „Ломбардии“ по Торквато Тасо — (1843)
- „Ерусалим“ — (1847)
- * „Ернани“ по Виктор Юго — (1844)
- „Двамата Фоскари“ по Байрон — (1844)
- „Жана Д'Арк“ по Фридрих Шилер — (1845)
- „Алзира“ по Волтер — (1845)
- * „Атила“ по Вернер — (1845)
- * „Макбет“ по Шекспир — (1847)
- „Разбойници“ по Шилер — (1847)
- „Корсар“ по Шилер — (1847)
- „Битката при Ленайо“ — (1849)
- „Обсадата на Харлем“ — (1852)
- „Луиза Милер“ по Шилер — (1849)

- „Стифелно“ — (1850) — „Аролдо“ (1857)
- * „Риголето“ по Юго — (1851)
- * „Трубадур“ по Гутиерес — (1853)
- * „Травиата“ по Дюма — син — (1853)
- „Сицилиански вечери“ по Еужен Скриб (1855)
- * „Симон Боканегра“ — (1857), нова редакция (1881)
- * „Бал с маски“ по Скриб — (1859)
- * „Силата на съдбата“ по Ривас да Сааведра (1862) нова редакция (1869)
- * „Дон Карлос“ по Шилер — (1867), нова редакция (1884)
- * „Аида“ по Огюст Марке (1871)
- * „Отело“ по Шекспир (1886)
- * „Фалстаф“ по Шекспир (1893)

Заб. ред.: Освен заглавията и годините на написването са дадени още авторите на сюжетите, по които са създадени либретата, без да се посочват имената на либретистите. Със звездичка са отбелязани оперите на Верди, поставени досега на сцените на българските оперни театри. В списъка са включени и вторите редакции на 6 от оперите на Верди.

ОПЕРИТЕ НА ВЕРДИ НА РУСЕНСКА СЦЕНА

ТРАВИАТА

диригент: н. а. К. Илиев, режисьор: з. а. проф. Др.

Кърджиев

художник: Ас. Попов, 8 — 27 ноември 1949

първи спектакъл на Русенската народна опера

РИГОЛЕТО

диригент: М. Лефтеров, режисьор: з. а. М. Хаджимишев

художник: А. Хаджимишева — 15 октомври 1952

ТРУБАДУР

диригент: з. а. Р. Райчев, режисьор: Е. Немиров

художник: М. Попова — 14 ноември 1956

АИДА

диригент: з. а. Р. Райчев, режисьор: з. д. к. проф. Ж.

Ръззеску

художник: Р. Лауб — 20 декември 1959

постановка по случай 10-годишнината на Русенската опера

ДОН КАРЛОС

диригент: Б. Хинчев, режисьор: Е. Немиров

художници: Р. Лауб и В. Наследникова — 27 януари 1963

ОТЕЛО

диригент: Д. Манолов, режисьор: з. д. к. проф. Ж.
Рыцеску

БАЛ С МАСКИ

диригент: з. а. Р. Райчев, режисьор: и. а. Д. Узунов
художник: А. Хаджимишева — 3 февруари 1970

ТРАВИАТА

диригент: з. а. М. Ангелов, режисьор: доц. Ст. Трифонов
художник: М. Яков — 9 април 1970
(юбилейна постановка, посветена на 20-годишнината от
създаването на Русенската народна опера)

СИМОН БОКАНЕГРА

диригент: В. Байчев, режисьор: К. Димчев
художници: Ц. Войнов и Е. Тодорова — октомври 1973
постановка по случай 160-годишнината от рождението на
Верди

МАКБЕТ

диригент: В. Байчев, режисьор: К. Димчев
художници: Ц. Войнов и Е. Енева — април 1973
Мартенски музикални дни — Русе '75

ТРУБАДУР

диригент: з. а. Р. Райчев, режисьор: А. Георгиев
художници: Нази Махфуз и Виолета Радкова

ХУДОЖЕСТВЕНО РЪКОВОДСТВО

Главен художествен ръководител и директор
МИХАИЛ КЪТЕВ

Главен диригент:
з. а. РОМЕО РАЙЧЕВ

Главен режисьор:
АВРАМ ГЕОРГИЕВ

Диригенти:
ВЕСЕЛИН БАЙЧЕВ
ИВАН ФИЛЕВ

Драматург:
ОГНЯН СТАМБОЛИЕР

Диригент на хора:
ТОМИНА СИДОВА
ХРИСТО СТОЕВ

Художник-проектант
ПЕТЪР ПОПОВ

Сътрудници на постановката:

Зав. постановъчната част: П. Шопов, театър-майстор: Д. Джамбазов, зав. худ. осветление: Ц. Сокеров, зав. светлинни ефекти: А. Харалампиев, зав. звукови ефекти: Цв. Ячев, зав. шивашки ателиета: Ал. Димова и Т. Трифонов, зав. перукеро-фризьорско ателие: Г. Иванов, зав. железарско ателие: Вл. Илиев, зав. реквизит: Ц. Диков, отговорни гардеробиери: В. Стоянова и Д. Михайлов.

Текст на програмата:
Огнян Стамболиев

Технически редактор:
Жеко Василев

